

УДК 338.242

Геращенко І.О.,
к.е.н., доцент, доцент кафедри організації виробництва
і управління персоналу
Національний технічний університет «ХПІ»,
Харків

Роль підприємницького потенціалу для сталого розвитку держави

Стійкий розвиток України та її регіонів, зростання макроекономічних показників у посткризовий період насамперед залежить від такого важливого чинника, як розвиток середнього та малого підприємництва. Саме малий та середній бізнес є одним із ключових сегментів, який повинен забезпечити належну соціально-економічну ініціативу населення і досягти таких стратегічно важливих цілей розвитку країни та її регіонів як: створення нових робочих місць; підвищення рівня доходів; пожвавлення економічної активності у регіонах; збільшення надходження капіталу до регіональної (та національної) економіки; збільшення надходжень до державного та місцевих бюджетів; уповільнення темпів трудової міграції активної частини працездатного населення за кордон; збільшення у суспільстві прошарку середнього класу та ін.

Багатство нації в ринковій економіці обумовлюється розвитком та реалізацією підприємницького потенціалу. Саме підприємець виступає основним фактором виробництва, так як залучає, спрямовує, організовує та використовує різнобічні ресурси. За умови належного орієнтування підприємців на забезпечення потреб суспільства можливе досягнення максимального ефекту – результату складання в єдине ціле різних елементів на рівні підприємства (бізнесу), галузі та всього національного господарства.

Економічне зростання в значній мірі залежить від ефективного функціонування суб'єктів ринкових відносин, в першу чергу підприємців, та їх гармонійних стосунків з державою. Не менш важливо, що підприємництво стало органічною складовою суспільства, і знайшло свій прояв у соціалізації

підприємництва. Підприємництво, як одна з конкретних форм прояву соціально-економічних відносин, сприяє підвищенню достатку у суспільстві, реалізації здібностей і талантів кожного індивіда (як підприємця, менеджера або працівника), а в ідеалі веде до єднання суспільства. Ефективність підприємницької діяльності може оцінюватися не тільки розмірами отриманого прибутку та збільшенням або зменшенням ринкової вартості бізнесу (підприємства), але й за кінцевим рахунком стабільністю економіки.

Створення умов для розвитку підприємництва є однією з найважливіших складових економічної політики держави в будь-якій ринковій економіці. В Україні потенціал приватного підприємництва реалізується дуже повільно, що проявляється у його незначній питомій вазі у валовому внутрішньому продукті, експорті, зайнятості та неспроможності в повній мірі замінити потужності великих корпорацій і державних підприємств.

Аналіз суперечливої природи підприємництва дозволяє глибше зрозуміти джерела економічного зростання. Реалізації підприємницького потенціалу заважає багато чинників, зокрема, наявність структурних диспропорцій в економіці, недосконалість конкуренції, законодавчої бази, послаблення державної влади. Ініціатива підприємців не завжди відбувається в конструктивному плані, а також набуває деструктивного характеру, що проявляється у масових фінансових злочинах, ухиленні від сплати податків, відмивання брудних грошей, участі у перерозподілі прибутку державних підприємств, створенні підставних фірм, шахрайстві, підробці та контрабанді, вчинених приватними підприємцями.

Потенціал підприємництва не може реалізуватися повною мірою в Україні через незадовільний бізнес-клімат.

Про це свідчать результати двох впливових міжнародних досліджень - Всесвітнього банку «Ведення бізнесу - 2016» і «Рейтинг глобальної конкурентоспроможності» Всесвітнього економічного форуму. Так, за простотою ведення бізнесу Україна посідає 142 місце зі 183 країн світу. У тому числі за показником ефективності податкової системи країна знаходиться в самому кінці списку, на 181-му місці.

Несприятливий бізнес-клімат є основним чинником, що стримує інвестиції. Крім того, криза значно звузила внутрішні джерела для інвестицій, а міжнародні фінансові ресурси стали практично недоступними. Багато міжнародних інвесторів вимушені обережніше ставитися до ризиків країни. Зокрема, низький інвестиційний імідж України зробить країну менш привабливою для міжнародного капіталу в посткризовий період.

Причинами вказаних вище проблем є: макроекономічна нестабільність, неефективна регуляторна й податкова системи, високий рівень корупції; нерозвиненість механізмів державно-приватного партнерства; відсутність ефективних механізмів із залучення інвестицій і захисту прав інвесторів.

З метою використання підприємницького потенціалу необхідно:

- зменшення кількості видів діяльності, які підлягають ліцензуванню;
- створення єдиного органу зі сприяння залученню інвестицій;
- підвищення привабливості бізнес-клімату:

- визнання технічних стандартів ЄС, гармонізація системи технічного регулювання відповідно до директив ЄС, скасування застарілих ДСТУ;
- спрощення митних процедур і підвищення їх прозорості;
- регламентування перевірок: скорочення кількості органів перевірки, розподіл підприємств за зонами ризику;
- приведення системи контролю за якістю продовольчих продуктів, включно з сертифікатами, узгодженнями, висновками й іншими документами відповідно до директив ЄС;
- створення на окремих територіях спеціальних режимів залучення інвестицій.
- чітко окреслити відповідальність за недотримання законодавчої бази та ухиляння від сплати податків та соціальних виплат працівникам.